СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 212. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 12 вересня 1931. VOL. XXXIX. No. 212. Jersey City, N. J., Saturday, September 12, 1931. THREE CENTS.

ТРЕБА НАДІЯТИСЯ ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКІВ

ВАШИНГТОН. — Теперішня адміністрація старається всіми силами не допустити до підвищення податків перед президіяльними виборами, щоби в той спосіб не втратити голосів на републиканського кандидата. Та це мабуть не вдасться. Таке виходить з заяв сенатора Ріда з Пенсилвенії й конґресмена Бекерека з Ню Джерзи, котрі визнаються добре на державних фінансах, бо є в конґресі членами фінансового, зглядно податкового комітету. Вони кажуть, що дефіцит осягне цього року $1,500,000, а щоби його покрити, треба буде піднести податки.

Конгресмен Бекерек є за те, щоби податковий тягар перенести на богачів, а сенатор Рід є за загальне оподаткування.

НЕБУВАЛА СПЕКА.

НЮ ЙОРК. — Не тільки Ню Йорк, але й інші міста Злучених Держав навістила небувала на цю пору спека. В Ню Йорку було в четвер 92 степені горячи, а в Сейнт Клад у Міннесоті аж 106 степенів. В Ню Йорку богато людей захоріло на вулицях наслідком спеки і їх треба було відвезти до шпиталів. За один день померло від спеки 4 особи.

АЖ ВІЙСЬКО ВТИХОМИРЮЄ РОЗЮШЕНИХ ЦЕРКОВНИКІВ.

ДЖАНСБОРО (Аркензо). — В місті малощо не проголошено стану облоги. На разі патролює по вулицях яких 100 жовнірів, що розганяють товпи закукурічених мешканців міста, котрі поділилися на дві партії через церкви і двох проповідників.

Євангелист Джов Джеферс, зібрав коло 500 вірних і пішов з ними до суду, щоби не допустити до розправи над Е. Л. Каксом, котрого мали судити за те, що напав на члена „Фирст Бептист Чорч", яку в місті відновляли.

Джеферс почав перед судом співати разом з людьми гимни. Коли мейор заборонив співи, Джеферс просив, щоби дозволено йому молитись одну мінуту. Колиж він молився довше ніж 3 мінути, мейор упімнув його, що вже час кінчити. Тоді частина товпи напала на мейора і поліційного шефа та потормосила їх.

Суд над Каксом відложено, а поліція видала дозвіл на арешт Джеферса. Покищо його не арештовано.

В місті приходило до сутичок між сторонниками проповідника Джеферса та його попередника, д-ра Герда. Жовніри вживали слізних бомб, щоби розігнати товпи. Джеферс правив у церкві й заявив на проповіди до 5,000 людей, що що би не сталося в місті серед тих розрухів, то це діється на „хвалу Божу".

НУЖДА ВІДБИВАЄТЬСЯ ПОГАНО НА ЗДОРОВЛЮ.

НЮ ЙОРК. — Генерал Комінг, голова „Поблик Гелт Сервис", оголосив недавно комунікат, в якім ствердив, що мимо безробіття і важких часів стан здоровля в Злучених Державах є тепер кращий, ніж колинебудьіне.

„Юнайтед Госпител Фонд" доказує, що це офіціяльне твердження генерала Комінга минається з правдою. І доказує це на підставі статистики, зібраної в 141 шпиталях міста Ню Йорку. З тої статистики виходить, що в часах теперішньої нужди загальний стан здоровля погіршився до катастрофальних розмірів. Шпиталі є так переповнені, що не можуть заспокоїти потреби чимраз більшого числа недужих. У порівнанню з минулим роком оглянено по тих шпиталях 25% більше хорих осіб, бо більше було неможливо. Зі звіту „Юнайтед Госпител Фонд" виходить, що коли так далі піде, то здоровля загалу є виставлене на великі небезпеки.

ЧИМРАЗ МЕНШЕ ДІТЕЙ.

ВАШИНГТОН. — Ценсус за останне десятиліття виказує, що смертність населення зменшується. Люди в Злучених Державах жиють довше, але зате мають чимраз менше дітей. Бо хоч населення краю збільшилося від 1920 до 1930 року на 17,000,000, то маємо менше дітей нижче пятого року життя, ніж їх було в попереднім десятиліттю.

КУПЕР НЕ БАЧИТЬ КОМУНІЗМУ В РОСІЇ.

НЮ ЙОРК. — До Злучених Держав повернувся з Росії полковник Гю Купер, гидроелектричний інжинір, котрий мав догляд над будовою Дніпрельстану на Україні.

Купер заявив, що він отсе відбув сему подорож до совітів. І як давніще, так і тепер є за те, щоби Злучені Держави визнали совіти та ввійшли з ними в ближчі зносини на взір Франції. Він каже, що в совітах нема вже сліду з комунізму. Там є державний капіталізм, який переміниться згодом у змодифікований капіталізм.

Купер каже, що тепер краще жити в совітах ніж було давніще, але мимо того живеться ще людям дуже погано.

ПОПЕРЕТИНАЛИ ТЕЛЕФОНІЧНІ ДРОТИ.

„Курер Львовскі" з дня 18 серпня ц. р. повідомляє, що невідомі справники поперетинали телефонічні дроти на залізничім шляху між Бориславом і Дрогобичем на відтинку Губичі. Перервані дроти негайно направлено.

СТРАШНА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Міжнародній експресовий поїзд Рим-Відень, до якого долучений є безпосередній вагон Рим-Варшава, вїхав у повнім бігу на товаровий поїзд, що стояв на стації Гес (у Стирії). Льокомотива поспішного поїзду впала з насипу та потягла за собою службовий, почтовий і два особові ваґони. З товарового поїзду розбиті 4 ваґони. Досі добули зпід звалищ 12 убитих і 11 тяжко ранених. Трупи так змасакровані, що годі їх розпізнати. Причини катастрофи досі не ствердили.

14-ЛІТНІЙ ГІМНАЗИСТ — УБИЙНИКОМ.

У Самборі 14-літній гімназійний учень Хльонди, син поштовика поліції, вбив 8-літню ученицю народньої школи, Кудисівну. Завдав їй кілька ран у голову якимсь тупим знаряддям, потім у корчах присипав листям і піском. Коли його питалися, де Кудисівна, з якою він вийшов на прохід, Хльонди сказав, що він лодкувався з нею, лодка перевернулася й дівчина потонула.

ПРИГОДИ ПРИ ГАШЕННІ ПОЖЕЖІ.

В Загороді Мартина Клехи в Тисовій, пов. Перемишль, вибухнув грізний вогонь, що знищив усі будинки. Підозріння в підпалі впало на зятя пошкодованого, Мих. Дуну, якого й арештовано. В часі ратунку Клєха побіг до недалекої керниці, щоби набрати води. Він заложив до керниці драбину і зліз у глиб. Тут зачаморочили його гази, що добувалися з нечищеної води, і він упав на дно. На ратунок поліз за ним два парубки і так само попадали. Щойно інші люди добули всіх на верх, і з трудом привернули до життя.

В ПОГОНІ ЗА ПОСАДАМИ.

Олександер Шоль у Варшаві заплатив 1,500 зол. жінці кондуктора, Станиславі Свйонткевічовій, щоби за її високою рукою дістати посаду при міських трамваях. Таксамо його кузин Вінберт забажав цією дорогою дістати посаду і заплатив 2,000 зол. за високу протекцію. Аж два роки ждали безуспішно на посаду і щойно тоді переконалися оба Варшавяки про високу руку жінки кондуктора. За своє посередництво опинилася Свйонткевічова на цілий рік у вязниці, де буде роздумувати над новими способами посередництва.

БІЙКА НА ЗМАГАННЯХ.

На спортовім грищі в Биткові біля Катовиць були мячеві змагання між місцевою дружиною і спортовим клюбом з Михалкович. Коли місцева дружина програла, публика кинулася на дружину з Михалкович і побила її палицями. Чотири грачі є тяжко побиті. Поліція мусіла вжити шабель і навіть стріляти в повітря, щоби зробити порядок.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО.

Український церковний хор св. Петра і Павла з Ансонії, Конн., буде співати на радіо зі стації WICC з Bridgeport, Conn., кс. 600.

Хор буде співати від 7 до 7.30 вечір в неділю, 13 вересня (September) 1931 р. Управитель хору Р. Гвоздевич. Програма буде проголошена на радіо.

РЕВІЗІЯ СОЛОВЕЦЬКИХ ТАБОРІВ.

Коли цілий світ зжахнувся від вістей, які приходять про страшні відносини на Соловецьких островах, де загибають десятки тисяч політичних засланців, рушилося сумління і большевицької влади. З Москви повідомляють, що президія Центрального Комітету Комуністичної Партії, занепокоєна зростом смертельних випадків серед політичних засланців, вислала окрему комісію під проводом Поспєшева на Соловецькі острови, щоби перевела слідство в цій справі. Чи та комісія влекшить долю засланців, можна сумніватися.

ПОВСТАНЦІ НА КУБАНІ.

Повстанці на Кубанщині далися останніми часами добре в знаки червоним військам, котрі мали багато страт. За ці невдачі командантa червоних військ ГПУ, комуніста Безродного-Самойленка, мабуть України, звільнено з його посади команданта північно-кавказьких відділів військ ГПУ.

УКРАЇНСЬКІ ЕМІҐРАНТИ В РУМУНІЇ.

Постанова румунського уряду про зачислення втікачів з України до політичної еміґрації, яка не підлягає видачі Совітам, викликала в широких кругах англійського суспільства поглиблення симпатії до Румунії, а в українських кругах ще й почуття вдячности.

КОНЦЕРТ З ПЕРЕШКОДАМИ.

Прикрі хвилі перебули Стряни підчас концерту „Циганського Хору", названого так імовірно тому, що в його склад входить артистична „циганерія" з кругів наших земляків зпоза Збруча та російських еміґрантів. Декому не подобалася вже перша точка. З задніх рядів салі зареаґовано на спів якоїсь російської пісні свистом. А проте „циганерія" співала далі. Тоді на сцену вискочив гурток осіб, які прогнали концертантів зі сцени просто на салю. Счинився гамір, люди заметушились, прийшла поліція. Якось усе втихомирилося, — часть слухачів вийшла, решта осталась і концерт докінчено. При виході ставали на брамі і на вулиці гуртки гостей (а було досить Жидів і Поляків), живо коментуючи цю подію.

ГРАБІЖ У ТРУСКАВЦІ.

До інж. Роз. Гаєрової, як виходила з віллі „Діяна" в Трускавці, прискочило двох людей, а один з них вирвав інжинірові торбинку, в якій було 900 зол. і банковий квит на кілька тисяч. Поліція придержала напасників аж у Дрогобичі, де вони вечеряли. Це Станислав і Йосиф Стефани. При ревізії знайшли в них торбинку з грішми. Поліція обох арештувала.

АРЕШТУВАННЯ СТАРОГО ОБМАНЦЯ.

В Болгарії арештували якогось Гаймовина, що обманув свого часу в Чернівцях велике число людей при помочи свойого забезпечуючого бюра. На жадання румунських властей видала Болгарія цього обманця. Його привели до Чернівців і розпочали проти нього слідство.

КРІЛЯЧЕ ЦАРСТВО.

Денник „Извєстія" в Москві написав величезну статтю про те, як бездумно витрачаються в Росії марно гроші в совітських господарствах. Оповідається там, як на стації Удєльная зорганізовано совхоз (совітське хазяйство) з крілячою фармою. Для кріликів побудовано білі теплярні з вентиляторами. Але ще краще поступив собі совхоз Мелінское близь Москви, на котрого уладження видано поверх два міліони рублів. Довкола плота, де побудовано крілячі стайні, посаджувано овочеві дерева, щоби була для кріликів тінь, а для адміністраторів овочі. Там понасаджувано садки і робітники переносять кріликів обережно з травки на травку, з місця на місце. „Извєстія" кажуть, що такі фарми є хіба на те, щоб показати, як не крілик годує людей, а люди коло крілика проголодуються. Держава платить.

БЕЗДОГЛЯДНІ ДІТИ В МОСКВІ.

Недавно ще розголошували радянські газети дуже святочно, що в Москві вдалося владі покінчити з бездоглядними дітьми, які за радянської влади стали непоборимим лихом мирного населення. Без притулку, без рідні, безбатченки жили ці діти кочівничими табунами, чи ордами, нападаючи для свого поживку на кого попало, грабуючи все. „Вечерная Москва" повідомляє, що секція оборони дітей при московськім совіті мобілізує 1,000 „культармейців" для боротьби з діточою бездоглядністю й безпритульністю на допомогу діточим установам у Москві.

БАВОВНИКОВИЙ ХЛІБ.

Не досить того, що збіже і так подешевіло, що в Европі й не виплачується воно по світових цінах, а промислові краї шукають ще дешевшого хліба. В теплих краях росте бавовник, з котрого люди вжиткували досі лише бавовну. Насіння бавовника, наскільки його не було потрібно для засівів, викидалося як до нічого нездалу річ. А тепер винайшов гайдельберський хемік Каспер Шмід спосіб такої обрібки бавовняного насіння, що воно здале на людські харчі. Цей продукт з бавовняного насіння має в собі 50 проц. білка й багато корисних солей. Незадовго повстануть певно фабрики для перерібки бавовняного насіння на хліб.

АРЕШТУВАЛИ ЗДИЧІЛОГО БАТЬКА.

У Львові арештували цукорника Р. Ш., якого зловили в хвилині полових зносин з 13-літньою донечкою. Вона зізнала, що він робив це від пять літ, а в останніх часах зайнявся теж її 7-літньою сестричкою. Лікарські оглядини обох дітей потвердили ці зізнання. Нелюдяність цього батька перевищає звичайну злочинність.

ВЕЛИКЕ ЗБІЛЬШЕННЯ ПОДАТКІВ В АНГЛІЇ

БІЛЬШІСТЬ ПРЕСИ ПІДТРИМУЄ УРЯД МЕК ДОНЕЛДА И ПРИЗНАЄ ЙОГО АВТОРИТЕТ.

ЛОНДОН (Англія). — Уряд предложив на затвердження парляменту свій фінансовий плян залагодження фінансової кризи в Англії. Міністер фінансів Сновден виголосив довшу промову, даючи докладніші вияснення до нового буджету. Промову його приняли члени парляменту консервативні, лібералі й частина лейбористів з повним признанням.

В біжучому році Англія матиме 373,395,000 долярів дефіциту. Ріжними скороченнями буджетових витрат і новими податками цей дефіцит має покритися з надвишкою понад 7 міліонів долярів. Майже з такою самою надвишкою має покритися дефіцит наступного року, який був би, колиб тепер уряд не приняв рішучих засобів до скорочення витрат по буджеті й збільшення приходів.

Крім нових податків на тютюн, пиво, ґазоліну і театральні білєти, підвищено на 25% персональний доходовий податок тим, котрі такий податок тепер платять. Найбільше торкнулося зменшення витрат на утримання державних урядників, почináючи з міністрів, а також допомога безробітним, якій вона зменшена на 10%. Тепер Англія є країною, в якій державні податки значно вищі ніж у якійнебудь іншій країні.

Пропонуючи фінансовий плян залагодження кризи, міністер Сновден закликав парлямент та англійський нарід показати світові, що громадяни Англії здібні на найтяжчі жертви для своєї держави. Цю заяву парлямент приняв бурею оплесків. Вся англійська преса, окрім газети лейбористів „Дейлі Геральд", підтримує предложення уряду. „Дейлі Геральд" рішучо критикує коаліційний уряд за зменшення на 10% допомоги безробітним.

Уряд готується негайно впровадити десятьпроцентове мито на всі фабрикати, які привозитимуть до Англії. Новий лідер партії праці, Гендерсон, заявив на конвенції партії, що він також стоїть за встановлення мита на англійський імпорт, але при умові, що допомога робітництву не буде зменшена. Більшість населення Англії підтримує Мек Донелда й признає авторитет його уряду. Деякі газети кажуть, що популярність Мек Донелда тепер стоїть так високо, як ніколи раніше. Навіть в колах робітничої партії ослабла опозиція проти Мек Донелда.

ФРАНЦУЗИ ПОЇДУТЬ ДО БЕРЛІНА.

ПАРИЖ (Франція). — Нарешті вирішено, в порозумінню з німецьким урядом, що французький премієр Ляваль і міністер справ закордонних Бріян відвідають Берлін 26 вересня. В німецькій столиці вони пробудуть мабуть кілька днів, бо намічується дуже велика програма переговорів з Німцями. Основним питанням має бути тісніше економічно-фінансове порозуміння між Німеччиною й Францією.

Рішення запросити французьких міністрів до Берліна викликало задоволення серед тих кол французьких і німецьких, які щиро бажають тіснішого порозуміння між цими двома державами. Вважають, що таке порозуміння багато прислужиться загально-европейському та світовому порозумінню, а це пособить скорше пережити тяжку кризу, яка охопила майже ввесь світ.

Німецькі крайні елементи вели шалену аґітацію проти запрошення французьких міністрів до Берліна й грозили ексцесами вразі їх приїзду. Та уряд Брінінга рішив по свому й готується влаштувати урочисту зустріч представникам повоєнної Франції.

ПРИВИДЖУЮТЬСЯ „НІМЕЦЬКІ МАРКИ".

КРАКІВ (Польща). — Газета „Курієр Ілюстровани" друкує ніби нею добуті документи, з яких газета робить заключення, що німецьке міністерство справ заграничних і райхсвер видавали грошову допомогу українській організації УВО на переведення терору й саботажу в Східній Галичині. Газета подає „фотографію" з листа польського відділу німецького міністерства справ заграничних до німецького консуля в Кракові.

В цьому листі обговорюється спосіб передання грошей для УВО. „Курєр Ілюстровани" закликає уряд піднести в цій справі протест перед Лігою Націй, а українське та польське громадянство зробити відповідні консеквенції.

ПРОТИ ЦЕЛІБАТУ.

МАДРИД (Еспанія). — Еспанське правительство признало законним подружє римо-католицького духовенства, що противиться конкордатові з Ватиканом. Крім того правительство домагається від Ватикану, щоби бувший при монархії примас більше не вертався до Еспанії. Уряд уже видалив його за межі держави і він живе у Франції.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграниццю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗНАННЯ -- ДО НАБУТТЯ.

Появилась **Українська Загальна Енциклопедія,** себто така книга, на яку глядимо й очам своїм не віримо, щоби в теперішних часах великої матеріяльної скрути і нашого національного поневолення, могло появитися щось такого, що відчиняє нам двері до вселюдського й нашого національного знання та є доказом великої духової сили політично поневоленого, але духово незломного українського народу.

Енциклопедія це того роду книжка, без якої не може обійтися ніякий культурний робітник. Але Українська Енциклопедія має ще особливе для нас значіння. Вона передає те, що можна знайти по енциклопедіях інших народів, але крім того те, чого у більшости тих енциклопедій бракує, себто точні і правдиві відомости про нас самих.

Коли вийдуть усі три томи Енциклопедії, то це буде перша книга українською мовою, яка матиме зібраний коротко ввесь матеріял, що відноситься до життя українського народу. Вже перший том приносить під тим оглядом дуже богато цікавих і незнаних для пересічного читача відомостей. З тої книжки можна самому навчитися не тільки чужого, але й свого і на неї можна покликатися перед чужинцями, як на авторитетне жерело, бо книга є опрацьована найвизначнішими ученими-фахівцями, котрих вартість вже пізнати по тих скромних словах, які вони помістили в передмові до цеї епохальної книги, пишучи: „Ми вповні свідомі ріжних недостач цього твору".

Українська Енциклопедія, коли поглянути на перший том, збуджує в читача гордість і пошану до тої нації, яка спромоглася на величезне діло праці в таких важких відносинах, серед яких доводиться жити нашим братам уріднім краю.

Є це книга, яка несе освіту в широкі наші маси. Вона є необхідною і для українського робітника в Америці. В Українській Енциклопедії знайде він відомости, за якими можливо шукав по ріжних книжках і їх не знайшов. І хай не буде культурної української хати, в якій не булоб одинокої в нас Української Загальної Енциклопедії, книги про світ і про нас.

Ціна першого тому, яка виносить $10, є надзвичайно низькою в порівнанню з ціною подібних видань інших народів.

О. С.

Памятаймо про місто!

У Львові вийшлла цікава публікація — **Олекси Кузьми, Листопадові дні.** (накладом автора, ст. 443, з ілюстраціями і шкіцами), на яку хочу звернути увагу американських читачів. Бо зачіпає вона (без спеціяльного наміру автора) надзвичайно дражливу для нас справу — **ролю міста в визвольних змаганях національних.**

Пише автор, що підчас львівських боїв Поляки мали перевагу передусім тому, що „при помочі **технічних фахівців створили окремий военний** промисл, що продукував ручні ґранати, артилерійні стрільна, панцирні авта й ін." Цих технічних фахівців Українці, **діти села** з малою інтеліґенцією — не мали...

Головно „не треба забувати, — пише автор — що до бою у Львові станули два ріжні елементи. Українські вояки, це переважно діти села, **чужі та безрадні у великому місті...** А проти них станули Львовяни, взагалі **діти міста,** що серед моря камяниць і лябиринту вулиць почувалися як риба у воді..." Це вплинуло на вислід боротьби.

„Вже на самому початку... стрінулися УСС. зі саботажем місцевих **залізничників**" (знов **міського елементу** польського) і тому прибули з Буковини аж так пізно до Львова... А „пізніше стало ясним, що два дні спізнення УСС-ів **рішили вже** на самому початку **вислід кампанії** за володіння Львовом"...

І ще: „вже на самому початку боротьби за Львів український вояк був заскочений **новими способами боевої тактики,** якої вимагала від нього **вулична боротьба,** чи там партизанка... Як до такої партизанки надавалися українські вояки, переважно **нельвовяни і діти села,** показалось уже в перших днях. Польські сили складалися переважно з „львовскіх дзеці", що всюди **чулися дома,** до того з **елементу** переважно **інтеліґентського, заправленого у спортах,** смілого, меткого, для якого лазити по домах, вежах, парканах, а навіть каналах, було іграшкою. Зовсім інакше представлявся український вояк, переважно **уроженець села,** що **губився** у великому чужому **місті** та своїм вихованням... не надавався до такої боротьби. Навіть при найбільщій особистій відвазі відповідав слабо вимогам, які ставив до нього новий характер **львівських (цебто міських)** боїв"...

І ще: „Інакше було у Поляків. Їх сили росли з кождим днем,... бо на поміч польським воякам станулo **ціле польське громадянство,** перенята одною спільною думкою... відібрати Українцям Львів"... Знов: поміч дало **місто!**

Інж. Гавзнер з ППС, одним вічем у Львові в кіно Ґражі „звербував на ньому кількасот добровольців, що з місця віддалися в розпорядження польської команди. А така рекрутація відбувалася дуже часто." Знов тому, що **міський елемент був у більшости польський, не наш!**

В Перемишлі знову: „скористали з того Поляки і під проводом Польської Ради Народової захопили місто дня 31 жовтня, зорганізувавши зі **шкільної** та **ремісничої молоді** міліцію", цебто знову — через **перевагу міського елементу!** Людність зрабувала в місті зброю. „Розтягали головно кріси **і то переважно польські залізничники,** щоби пізніше звернути зброю проти Українців"... А й коли Українці обсадили Перемишль, то тяжко було його тримати, знову через **слабий український елемент в місті:"** „в місті не було кому служби робити. До обсади самих військових обектів і мостів треба було понад 500 людей. Тимчасом найвищий стан збройної сили не перевищав ніколи пять соток", бо **місто — в більшости було не наше!...** „Стріляли на нас Поляки з вікон камяниць" — про це часто оповідає автор, знову тому, що **камяниці були не наші!...** Часто йшли українські вояки геть з міста, щоб „боронити своє село"... Коли Поляки зачали обсаджувати околиці Львова, помогли їм дуже „львівські вільки", цебто **знову міське населення...** Мимо драконських розпоряджень української влади, „мешканці в районі Замарстинівської вулиці стріляли далі скрито зі своїх домів на українські стежі. „Знов тому, що **доми, що місто — були не наші...** „Війна велася в місті, серед густого населення **і то переважно ворожого,** зате по противній стороні виступало не тільки військо, але й **ціле польське населення."**

І ще: „польські кондуктори (знов міський елемент!) перепачковували нових добровольців на лінії Станиславів-Львів... В залізничих варстатах працювали над панцирним потягом, в іншій фабриці майструють нове панцирне авто" — хто? — інтеліґентський, робітничий, **міський елемент,** який мали інші і якого було брак нам...

„На польську боєву силу — заключає автор — зложився **елемент міський,** переважно інтеліґентський, освідомлений і повний войовничого захоплення, елемент молодший і **більш пригожий** до вуличної партизанки, ніж українські старики та середняки, та ще до того селяни. Поляки орієнтувалися у Львові як дома і мали знамениту **опору серед свого населення...** Вони мали безчисленні **кадри цивільних робітників** і богато **технічних фахівців,** що створили окремий военний промисл... **Все те в результаті давало їм більшу боєву справність"...**

Я кінчу. Очевидно богато моментів склалося на українську програну — мимо цілої жертвенности нації — але одною з найважніших причин — була та, що **ми не мали міста.** Хай читач уважно студіює книжку Кузьми і застановиться над порушеним в ній м. і. **питанням міста. Без своеї інтеліґенції, без фахівців, без своїх „дітей міста" — не виграємо ні мирних, ні военних перегонів з націями сильнішими.** Поки Львів, Перемишль, Київ і Харків не стануть з міст, що лежать на українській етноґрафічній території, — **українськими** містами щодо національного характеру їх людности — доти сумнівною лишиться і наша боротьба і **навіть — перемога...**

ПРИНЦИПІЯЛЬНА ПОЛІТИКА

У ч. 941. „Часу" у статті „Про що має писати українська газета", діткнувся проф. Лакуста справи політичної орієнтації буковинських Українців. Автор статті констатує у нас „хаос щодо політичних орієнтацій" і домагається принципіяльної політики. Тому, що я є прихильником принципіяльної політики, хочу подати тезу принципіяльної політики буковинських Українців і сподіюся, що в цій справі заберуть голос видніщі наші громадяни політики й неполітики, старші і молодші, ідеалісти і реалісти.

Ми знаємо, що нас упосліджено, що нам забрано всі права в церкві, школі та адміністрації. Серед нас вдерся клином чужий дух. **Його завдання — деморалізація, ціль — винародовлення.** А тепер спитаємо себе: що робимо ми, аби ударемнити стремління противника? Ми відборонюємося, але наша відборона не має системи, не має принципіяльности і через те ставимо нашого противника в таке положення, що він ось-ось дігне своєї цілі. Ми мусіли бути свідками того, що **Українці** чорновецького повіту ішли у виборах до повітових рад **проти Українців** сторожинецького повіту. Що й буковинська українська преса, „Час", стала по одній стороні, на це були певні причини і їх — як необзнакомлений зі справою — не можу видвигати. Але що сторонником одної ґрупи оказався „безпартійний", зрештою серіозний публіцист пан Іларій **Карбулицький,** це мене боліло тоді, болить і тепер. Болить це мене тому, що вже кілька разів підчас виборів забирає слово „безпартійний" п. І. Карбулицький і говорить у користь політики одної політичної ґрупи...

Та вернімся до принципіяльности. Через брак принципіяльної політики балянсуємо в політичнім життю між опозицією й угодовщиною. І треба сконстатувати, що все те, що нам зискала опозиція, те знищила угодовщина. Опозиція витиснула з наших рядів резиґнацію, апатію і всі ті фактори, що складаються на деморалізацію, піднесла на дусі і зблизила до себе **усі верстви** нашого народу і скріпила віру, що ми виборемо самі собі наші права.

Наслідки угодовщини переживаємо тепер. Я встидаюся їх тут вичислювати. Хто має чуття, може плакати, а хто розумний, може судити.

Що має бути нашою засадою в політичнім життю? **Боротьба в законний спосіб аж до остаточного осягнення цілі.** Ця боротьба повинна вийти від тої політичної партії, котра опирається на масах. Не повинна така політична партія заключувати угоду з якоюсь із партій більшосної нації, бо інтереси обидвох партій розходяться. Лише два **добрі сусіди спрягаються спільно до плуга.** Не чув я ще ніколи, щоби **два сусіди,** які **стоять у процесі за межу,** спрягалися спільно до плуга. Як довго не западе справедливий вирок у цім процесі, так довго не можемо з нашими сусідами спрягатися. Спрягаймося скорше з тими, що стоять також у процесі за межу (з богачем). Це політика чистої совісти, політика, за котру можна відповідати. Витворім культ опозиціонізму в боротьбі за наші права. Це скріпить нас, зеднає, зближить. Ось вам **політика принципіяльности.**

Принципіяльний.

(„Час").

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НА ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ.

Застрашаючий стан безробіття поставив і нашу іміґрацію перед завданням допомоги безробітним, чого доказом є теж статті, поміщувані в „Свободі" на цю тему.

Декотрі з дописувачів стараються, знайти причини безробіття, а декотрі дають поради, як орґанізувати допомогову акцію. Хоч як повчаючі можуть бути статті про причини безробіття, то безумовно важнішими є статті про це, як помогти безробітним. І коли ми дійсно хочемо помогти безробітним, а не дурити самих себе, то мусимо здати собі ясно справу, що наші сили фінансові й орґанізаційні є замалі, щоби хоч у сотій части зарадити теперішним потребам наших безробітних.

Справа допомоги потребуючим є одною з найтяжчих питань громадського життя. У нас вона є тим тяжча, що наші поняття про орґанізацію є дуже слабі і часто ставиться до них такі вимоги, яких вони ніяк не годні виповнити. Бо ми часто робимо так, щоби тільки скинути з себе відповідальність, передати її іншим та мати вільні руки до критики.

На мою думку, допомога нашим безробітним мусить вестися в двох напрямах:

1) Користування міськими допомоговими орґанізаціями,
2) Орґанізування власних місцевих допомогових комітетів.

Ці думки я обосновую на моїх власних спостереженнях, яких я набрала, працюючи в міськім бюрі помочі безробітним у Филаделфії та на основі моїх особистих розмов з людьми ріжних націй і ріжних професій, які заходили до цього бюра за допомогою. Коли ходить про Филаделфію, то тут справа з допомоговою акцією мається так:

Минулої зими допомогову акцію вела приватна допомогова орґанізація, яка зібрала на цю ціль поверх чотири міліони долярів. Цих грошей було замало і тепер всю допомогову акцію веде само місто через свій відділ соціяльної опіки. Дотепер з допомоги користає вже майже 25,000 родин, а на зиму це число певно подвоїться.

Хто може користати з допомоги?

З допомоги можуть користати лише мешканці Филаделфії, себто ті, котрі живуть у Филаделфії не менше року. Покищо поміч дають тільки продуктами. Кождий, хто потребує помочі, мусить внести прохання особисто в бюрі, якого адреса:

Bureau of Unemployment Relief,
Department of Public Welfare,
1450 Cherry Street, Phila., Pa.

Мимо цього, що Злучені Американсько-Українські Орґанізації міста Филаделфії відбули кілька нарад з представниками цього відділу і проголосили в пресі про його працю, дуже мало Українців користає з допомоги і бюра, а це через незнання, що таке бюро істнує.

Такі відносини є правдоподібно і в інших місцевостях. Тому завданням наших комітетів було би ввійти в порозуміння з міськими допомоговими бюрами та повідомити про це наших людей. Друге завдання цих наших комітетів булоб знайти заняття для своїх людей, де тільки можливо. При цій акції можуть бути помічними наші церкви, скермовуючи наших людей до відповідних установ. Бо це теж християнське завдання.

Слава К. Ґалан.

Е. Ван Ліндт Жед.

ПОГАНА ЖІНКА.

Тамтої зими стрінув я знову Франса Вандома у сліпінґу між Парижем і Брюселею. Франс Вандом уже довгі роки є знаменитим портретистом світової слави — та для мене він усе ще старий товариш зі шкільної лавки.

— Гей, Франс, як проживаєш? Богато часу минуло відтоді, як ми востанне бачилися!

Франс подумав хвилиночку — потім відповів:

— Майже шість літ. Ти був у дорозі до Марсилії. Ти хотів поїхати до голяндських кольоній в Індії та задержався кілька днів у Парижі. Ми вечеряли разом. Чи тямиш?

— Самособою! У трійку на площі Піґаль. То був приємний вечір! Як там твоя жінка? — спитав я, з усміхом згадуючи ту ґрафиню, французку, таку дуже гарну, що стала жінкою того щасливця.

— Яка жінка? — спитав Франс спокійно та глядів крізь вікно на краєвид, що скоро пересувався.

— Яка жінка? Алеж, Франсе — пробував я жартувати — таж ти не мормон, аби мав кілька жінок.

— Я розвівся — сказав так само спокійно, як і передше. — Тоді я був жонатий з Блянкою де Клерфонтен, та я з нею розвівся. Потім я оженився з Ренатою Серано, танечницею. З Ренатою я також розвівся — і оженився з Діді Колєр. Ні, про неї ти не міг чути, бо вона не була світова жінка, ні мистецька зоря, лише звичайна крамнична дівчина. Та це дрібниця, чим вона була, бо тепер саме і з нею...

— Розводишся? — спитався я та розсміявся. Бо всяке перебільшування побуджує мене до сміху.

— Щира правда — відповів незбитий з пантелику Франс Вандом — розводжуся. Вже місяць. А тепер гуляю трохи, щоби надати інший напрямок думкам — і саме вчора переконався я, що маю вже лиш одну мрію...

— А саме?

— Оженитися знову.

— Знову оженитися? — Я самособою мусів заволодіти над собою, щоби не розсміятися. А Франс далі говорив преспокійно.

— Так, оженитися знову і то з поганою жінкою. Рішучо поганою.

Я мусів заслонитися серветкою... Дивна примха, як на славного портретиста... Я не знав, що сказати, тому озвався лише:

— Гм, гм, це дуже цікаве.

— Може справді цікаве — відповів. — Бачиш, моя перша жінка, Блянка де Клерфонтен, була чарівно гарна; тиж знаєш, така ніжна, ніжненька, яку рідко стрічаємо... Одначе Рената Серано, моя друга жінка, була також гарна. Зовсім інакший тип: смаглявий, південний, гнучка, розкіш для очей. А потім Діді, моя третя жінка. Це була краса! Не лише мущини, а й жінки оглядалися за нею на вулиці. Білявка з темносірими очима, а будова — лище подивляти! Ніколи не малював я щось такого гарного та з чимсь такимже гарним не був жонатий!

— Коли так, то чомуж...

— Любий друже — сказав Франс зітхаючи — не є приємно бути жонатим з гарною жінкою. Гарна жінка, це наче самоцвіт: хоче, щоби його показувати, а це небезпечний скарб. Гарна жінка робить твоє життя неспокійним, навіть коли ти певний, що вона тобі вірна. Таж гарна жінка не є гарна на те, аби сидіти дома, або жити в тихому гірському селі. Гарна жінка мусить увійти в життя, її мусять оглядати, інакше не має приємности з життя — та вмовляє в себе, що й чоловік не має приємности з життя. Одним словом — гарна жінка страшно мучить. І тому моєю найбільшою мрією є, оженитися з поганою жінкою. Самособою, що не з огидливо поганою, та всеж таки поганою. З такою, аби ніхто на неї не звертав уваги, в коли вже через помилку приглянеться їй ближче, то зараз подумає: „Алеж бо то погана!" В подружжі з такою обіцюю собі чудовий спокій, розумієш мене?

Я сміявся. А то вміє придумувати!

У Брюселі ми розійшлися.

**

Коли літом стрінув я у вестибулі готелю Франса Вандома — перше, що я собі пригадав, була наша балачка ап пред року, у сліпінґу між Парижем і Брюселею.

Вандом був у смокінґу і читав вечірню ґазету. Я підійшов до нього. Та чи то дійсно Франс? Якжеж посивів — який старий виглядав — які сліди змучення на лиці! Щойно усміх привітання відмолодив трохи його лице.

— Ну, Франсе, чи тямиш нашу балачку в поїзді? Ти знову оженився? Щож там з твоєю великою мрією?

Відповів дуже змученим голосом:

— Так, самособою. Я оженився знову тому місяць, з анґлійкою Мовд Річердс, дочкою великого будівничого кораблів. Вона ще дуже молода та... Ах, ось висідає з ліфту! Серденько, позволиш представити тобі приятеля з шкільних літ...

Я відвернувся та з трудом міг укрити усмішку! Нова пані Вандом була чарівно гарна, найгарніша жінка, яку я колинебудь бачив...

А Франс стояв при цьому, як хтось дуже змучений.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

MR. R. J. DAVIES, M.P., IN EASTERN GALICIA.

Our Mr. R. J. Davies, M.P., has just been to that portion of Europe called Eastern Galicia, which is under Polish rule. He met several leading co-operators there, and on inquiry found that the movement is very strong among the peasants in that remote part of the world.

The wages paid to the employees in the towns are at about the rate of 16s. per month, both in the case of boys and girls entering the service on leaving school, running up to about 45s. per month on arriving at twenty-one years of age. It will be seen that the wages hardly compare with our own scales, in spite of the recent reductions. The cost of living must, of course, always be taken into account.

Mr. Davies states that in his travels he has found that when wages are very low in any country the employers have the universal habit of paying them monthly. The amount apparently then looks more respectable. When the wages are a little higher they are paid fortnightly. The fact that ours (except the Parliamentary salary) are paid weekly speaks for itself.

The manager of the co-operative society's central stores in the township of Rohatyn, employing seventeen assistants, receives 45s. per month in wages, and he is almost the most prosperous man in the neighbourhood. What about the rest?

Mr. Davies informs us that after this visit he is beginning to develop other views about internationalism.

The gulf between the town wage and that in the counryside in Eastern Galicia is much greater than is the case in our own land.

Mr. Davies saw a village co-operative society in the heart of the province of Stanislawiw, and on inquiry this is what he found: The manager of the village co-operative stores, combining a grocery department, milk and butter producing business, and a reading-room, gets 25s. per month wages. He is a first-class young man, qualified to keep a set of accounts. He looks the part for a chap of twenty-three years of age. His staff comprises one male and one female assistant, with any amount of voluntary help in return for any crumbs that may fall from the co-operative table.

Although his 25s. looks small by comparison with our standards, he is by far the best-paid servant, apart from the priest, in the whole neighbourhood, where 90 per cent. of the population are barefooted, and most of the children with only one piece of cloth to cover their nakedness.

The wages of the labourer in that part of the world hardly ever exceeds sixpence per day. We are told that the Rev. James Barr, M. P., and Mr. Davies literally stood aghast at the sight of white men maintaining families on one halfpenny per hour income. This must be Hades in Excelsis!

Co-operative employees in these parts are totally unorganised industrially; their first concern is political freedom, and not wages or hours of labour.

(The New Dawn, London, England, Aug. 29, 1931).

—o—

UKRAINIAN GROUPS PLAN OBSERVANCE.

Program to Be Held Here September 20; Choirs Will Take Part.

Cohoes and vicinity Ukrainian clubs will meet in this city Sunday, September 20, to observe Ukrainian Day. The program will be carried out at the Ukrainian park here.

A feature of the program will be the singing in which the choirs of the various Ukrainian churches in this section will take part. There will also be dance exhibitions and a program of addresses.

The committee in charge of the event is made up of members of the Ukrainian societies, churches in this vicinity.

(Cohoes American, Cohoes, N. Y., Saturday Evening, September 5, 1031).

—o—

7,000 WITNESS FIREWORKS AS FAIR WIND-UP.

Program Put On By Brandies Enjoyed By Huge Throng.

The largest throng of men, women and children that has gathered together this summer in this section last night attended the entertainment sponsored by the Bradywine Fire company of Coatesville at Valley View Golf and Country Club, west of this city.

It was roughty estimated by members of the fair committee of the local fire company that between 6,000 and 7,000 persons were on the grounds, which were donated to the firemen for their fair and entertainment by Patrick H. Corcoran, of West Chester.

There were three main features of the program. The famous Ringgold band of Reading, an organizations of more than seventy musicians, several of whom were formerly with Sousa, made a big hit with the large crowd. The bandstand was placed on the baseball field at the Valley View club and bleachers, capable of seating 6,000 persons, were located around the band. The Ringgold band was directed by Eugene Z. Weidner.

In between the band numbers the Ukrainian choir of West Coatesville rendered a fine program of songs. The choir, conducted by the Rev. Peter Dimitrik, made quite an impression. Members of the choir were attired in costumes of their native land. They sang many native and American songs. According to an announcement by Joseph Lipka, one of the organizers of the choir, the Ukrainians postponed their picnic yesterday so that the choir might be able to fill its engagement at the firemen's celebration. The Rev. Dimitrik also sang several solos over the broadcasting system, which was in charge of George Garnet, the official announcer.

(Coatesville Record, August 31, 1931).

—o—

UKRAINIAN CITIZENS' CLUB HAS BANQUET IN HALEDON.

First Annual Outing To Lindberg Park — John Rosjabek Chairman — County Officials Welcomed By Walter Smetana.

The first annual outing to Lindberg Park, North Haledon, was held by the American Ukrainian Citizens' Club, 45-47 Hope avenue, yesterday.

John Rozjabek was chairman, and Michael Kmetz, chef of this event.

Buses left the Ukrainian Othodox Church, of Passaic, at 11 a. m.

Refreshments were enjoyed and music for dancing was furnished by Michael Mike Orchestra.

Prominent officials from Passaic County attended a dinner given in their honor.

The dinner was opened by the president of the club, Walter Smetana. Following the "Star Spangled Banner" and the Ukrainian Hymn, a short prayer was led by the Rev. Joseph Bodnar.

The president introduced the following officials. Russell S. Wise of Passaic, Speaker of House of Assembly; Mrs. Russell S. Wise of Passaic; Nicholas O. Beery, second assistant prosecutor; Mrs. Nicholas O. Beery, Michael Shershin, third assistant prosecutor; John Kearns, John Miskovsky, County detective; John J. Hamil, Democratic candidate for Clifton Mayor; Rudolph Halupka, Republican, council candidate; George Liscinsky, supporter of Rudolph Halupka; Peter Knapp, John T. Ernest, Democrat council candidate of Clifton; E. Connelly, councilman of First Ward, Clifton; Andrew Petruska, Sergeant Michael Dudasik, of Clifton; Mr. and Mrs. John Dudasik.

A brief history of Ukraine was made by the Rev. Mr. Bodnar and Steven Davidovich.

Prosecutor Nicholas O. Beery made an interesting speech.

Guests were entertained by a Ukrainian folk ballet dance given by Anna Swez, Bennie Hirchycha, and Mike Cherevatuk. A duet was sung by Miss Anna Chomiak, soprano, and Miss Mary Bodnar, alto.

(The Daily Herald, Passaic, N. J., Sept. 8, 1931).

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться у вівторок, 15 вересня. Проситься усіх членів явитись на мітінг, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься прийти на мітінг і заплатити розмет, бо в противнім разі будуть суспендовані. Дальше проситься членів ще раз о щиру працю для Товариства і У. Н. Союза, старатися о нових членів так, щоби наше Товариство подвоілося. Взиваеться також тих членів, що ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, щоби вписали на тім мітінгу, щоб, вразі нещастя, ненарікали пізніше на свою недбалість. Мітінг відбудеться в годині 7.30 в гали церковній. — Н. Сорохтей, предс.; Д. Сподарик, секр.

Домашній іспит.

— Випий ще чарочку.

— Не можу, слово чести.

— Чому?

— Бо як прийду до дому, то жінка скаже мені засилити нитку в голку.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

Участь Українців в американськім житті.

Звіт українських організацій міста Филаделфії про участь Українців у виборчій кампанії та про кандидатуру Українця на уряд маджістрейта є проявом здорового відношення Українців до американського життя. Не сумніваюся, що богато наших громад піде слідами Филаделфійців і візьме живу участь в горожанських справах.

Щоправда, то й по інших місцевостях Українці не сплять але теж інтересуються американською політикою, Біда лиш та, що многі з них блукають, а блукаючи, не мають успіху в горожанських змаганнях.

У Вилкс Бері сходяться наші громадяни кождого року підчас виборчої кампанії, послухають ріжних кандидатів тай розійдуться. Користи з цього не мають, а користають лиш ті, котрі скликують людей на „політичний мітінг" та вихажуться перед кандидатом, що от вони мають тільки ситизенів за собою. Три рази вибирали тут того самого мейора, а Українців при міській праці як не було, так і нема ні одного. Три рази дали ми себе обмаути. Чи може маємо тесаме зробити за четвертим наворотом? Якжеж назвати це, коли отсе четвертий раз приходиться слухати наших бизнесменів, як вони агітують за того самого чоловіка?

Одного не можуть зрозуміти наші громадяни, що коли який чоловік активно працює в інтересі кандидата, то цей чоловік, а ніхто інший дістає нагороду за успішні вибори.

Колиж який горожанський клюб поставиться отверто за кандидата і помагає йому в кампанії, то цей клюб, а не одиниці, має претенсії до нагороди. Але та нагорода не повинна бути в роді хабаря чи якоїсь концесії бизнесменови, але повинна бути зреалізована роздачею праці і помічю в біді особам, котрих пропонує клюб.

Нерозумною політикою є та, котра громаді хісна не приносить, а дає поратунок салунам, Українські горожани рішились не піддержувати кандидатури теперішного мейора, котрий за 12 літ для Українців нічого доброго не зробив і котрий між Українцями ніколи не показувався.

Зате рішились вони вийти отверто за нового кандидата на мейора міста, котрим є Fred C. Kirkendall, теперішний контрольор міста, чоловік чесний, відомий з того, що додержує слова. Дотого він є прихильний Українцям. Успіх його кандидатури принесе Українцям користи, яких нам в теперішних умовинах неможливо надіятись.

Г. Герман.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

За спільний виборчий фронт.

Виборчий комітет міста Филаделфії скликав в пятницю, дня 4 вересня, до Української Галі представників Росіян, Литовців, Румунів і Словаків в ціли установлення спільного фронту в міських виборах. Були присутні також три представники Американського Леґіону, товариші по зброї українського кандидата на маджістрейт, капітана Михайла Дармограє Збори відкрив д-р Володимир Ґалан. Кождий з представників голосився до слова. По сконсумованню змісту промов ухвалили слідуючі резолюції:

1) Піддержати солідно і всіми силами кандидата на маджістрейта п. Михайла Дармограя і литовського кандидата п. Христа Бенсона. В тій цили кожда делеґація зобовязалась провадити в своїх кольоніях сильну кампанію.

2) Влаштувати спільне масове віче в Українській Галі в неділю, дня 13 вересня, в год. 1-шій пополудни, і запросити як бесідників також визначних Американців.

Комітет до влаштування віча вибрано слідуючий: д-р В. Ґалан від Українців; п. К. Ґуртовой від Росіян; п. В. Коніта від Румунів; п. Ч. Челедін від Литовців і п. Ч. Норман від Американського Леґіону.

3) Тому, що в перших девятнацятьох вордах в Филаделфії голосовання буде відбуватись перший раз скомплікованими машинами, постановлено звернути увагу голосуючим в тих вордах не дати себе піддурити при інструкціях в уживанню сих машин. На бальотах число п. Дармограя є 43, а на машині 38—С; п. Бенсона на бальотах ч. 25. Інструкції, як голосувати в уживанню машин, можна дістати під ч. 809 N. Franklin St. у п. Дармограя.

4) Для дальшої спільної акції в політичнім житті м. Филаделфії рішено на внесок д-ра Володимира Ґалана оснувати постійну організацію горожан Зл. Держав чужинецького походження, в тій думці, що лише спільними силами можна добитися до того стану, з яким америрканські політичні партії мусіли би рахуватись.

Для підготовки статута і основ такого зближення вибрано комітет, в який ввійшли: Д-р В. Ґалан, від Українців; п. Челедін, від Литовців; п. К. Гротак, від Росіян; п. В. Коніта, від Румунів; п. А. Автолік, від Словаків.

Обовязком кождого Українця є голосувати в правиборах дня 15 вересня лишень на двох маджістрейтів: Українця п. Михайла Дармограя і Литовця п. Христа Бенсона. Зате Литовці віддадуть свої голоси теж лише на Українця і Литовця.

Загальне виборче віче буде в неділю, дня 13 вересня, в год. 1-ій пополудни, в Українській Галі.

Виборчий Комітет.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Заряд У. П. Ц. в Честер, Па. Коли читаєте „Свободу", то повинні були догадатися, чому ми не помістили допису. Ваш допис надається до церковного часопису. Для нас не істнують ніякі католицькі, православні чи протестантські громади, а тільки українські. Ми не розписуємося про церкви ні про богослуження, бо це належить до інших органів. Зате ми радо даємо місце парохіям ріжних вір, коли вони подають про таку діяльність, яка є звязана з народним і культурним життям чи з акцією моральної чи матеріяльної допомоги рідному краеви. Для чисто релігійних справ істнують релігійні часописи, католицькі, православні й протестантські. „Свобода" є народним і політичним часописом.

Д-р А. Т. Кібзей.

ДЕЩО З МЕДИЦИНИ

(17)

Охорона перед холерою. Бактерії холери переносяться не через повітря, але через кал і нечисту воду. Тому хорого на холеру треба зараз відокремити від здорових людей. Вистерігатися безпосередньої стичности з хорим. Кал з хорого дезінфекціонувати і закопувати. Постіль і білля, яких хорий уживав, найліпше спалити. Воду до пиття переварювати. Не їсти сирих страв, сирих овочів і сирих ярин в часі епідемії, бо через них можуть легко перенестися бактерії холери. Води з ріки, ставу або керниць, положених на области епідемії, не пити без попереднього переваренця. Таксамо не повиннося пити пива, вина або інших напоїв, в котрих можуть бути заразки холери. Перед їжею треба добре мити руки теплою водою з милом. Взагалі треба дбати про якнайбільшу чистоту.

Лікарським середником до охорони перед холерою є проти-холеричне щеплення або ваксина.

XIII. Чума.

(Plague).

Чума („чорна смерть") — це спеціяльна заразлива недуга, яку спричинює бактерія чуми, що її відкрив в році 1894 д-р Кітасато. Бактерії чуми захоплюють в першу чергу щурів, а з щурів переноситься чума на людей. Через уколення муха щурячу кров, а відтак колють людей. через уколення муха переносить бактерії чуми в тіло чоловіка і тоді чоловік занепадає на ту страшну недугу. Між самими щурами поширюється чума рівнож через щурячі мухи. Від самих щурів чоловік чумою майже ніколи не заражується, а також само рідко коли чоловік від чоловіка. Отож головним посередником зарази є тільки мухи. Рівнож водою до пиття або через повітря годі заразитися чумою.

Недуга чуми панує особливо в теплих (горячих) краях, але від р. 1894 вона захоплює часом й інші краї, особливо околиці, положені біля морських корабельних пристаней, куди завозять її з горячих країв приїжджаючі кораблі. В Англії заведено строгу контролю щурів, щоб не допустити до поширювання зарази.

Є два головні роди чуми, а саме чума бубонна або железна і чума легочна.

Зараза чуми появляється в часі від 2 до 5, а часом до 10 днів по закаженню тіла бактеріями чуми.

Бубонна або железна чума починається нагло дрощами, болем голови і крижей, неспокоєм, скорим живчиком і приспішеним віддихом та високою горячкою, 103° до 104° Фаренгайта. Сі всі прояви виступають вповні вже на протягу кількох годин. Відтак нагло чоловік тратить всі сили, серце ослабає, язик чорніє, а звичайно до того чоловік ще й ригає і вкінці попадає в безпритомність та гине на протягу двох, а найдальше до сімох днів. Найменше 70 хорих на 100 умирає. До того треба додати, що звичайно до двох днів желези хорого в пахах ніг або рук сильно напухають, часом завбільшки курячого яйця і звідси назва „бубонна" або железна чума.

Коли недуга є не дуже гостра, а хорий з природи є відпорний, то може наступити повільне виздоровіння, але се буває рідко.

В деяких випадках в часі епідемії тіло хорих на чуму покривається пятнами, а хорі діти попадають в судороги або конвульсії.

Звичайно в часі виздоровіння від чуми чоловік гине з причини ослаблення серця.

Легочна чума атакує легені. Перебіг її є наглий. Хорий відчуває страшний біль і кольки в грудях, кашляє кровю і відразу тратить всі сили. Живчик і віддих прискорені, горячка висока. Шкіра синіє. В спльовинах хорого повно бактерій чуми. Від одного до чотирох днів чоловік мусить умерти і ніякого поратунку не має.

Є ще й третий рід чуми, що не виступає як епідемія, але панує в деяких теплих краях як звичайна собі слабість. Вона не показується якимись особлившими признаками, але є дуже гостра і нема від неї ніякої поратівлі. Всі хорі гинуть на неї впротягу одного дня від захоріння.

Лікування чуми можливе тільки як засіб превенційний або охоронюючий через спеціяльне щеплення відповідної сироватки або ваксини, але се діло належить до лікарів. В часі недуги добре є давати хорому лікарські середники, усмирюючі біль, а по виздоровінню уникати всякого, хочби й найменшого напруження серця, щоб не згинути від серцевого удару. Хорого треба цілком відокремити, його постіль і одежу спалити, а само мешкання, де хорий лежав, вичистити при помочі горіючої сірки. В часі епідемії удержувати якнайбільшу чистоту по хатах. Щурів вибивати або труїти і заражену околицю цілком відокремити від незараженої її части або зарядити т. зв. кварантану.

(Дальше буде).

Суддя: Як ви не стидаєтеся красти, такий старий чоловік!

Обвинувачений: Пане судде! Як я був молодий, то мені говорили: „Такий молодий, а вже краде!" Колиж маю красти, пане судде?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРУКЛИН, Н. И.

Політичне віче.

В середу, дня 2 вересня, Український Демократичний Клюб 14. А. Д. скликав передвиборче віче.

Вже в год. 8 вечером помимо зливного дощу клюбова саля була битком наповнена. Віче відкрив гр. І. Сенько та покликав як першого бесідника предсідателя Демократичного Клюбу.

Гр. Бардак в кількох словах пояснив ціль віча. Ми, як американські горожани українського походження, повинні брати участь в американській політиці. Час почислити Українців, що живуть у Бруклині (а є їх коло 20 тисяч). За пару літ зможемо числити найменше коло 6 тисяч голосуючих. Тоді й ми зможемо ставити своїх кандидатів до міської управи.

Другий промовляв недавно покінчивший адвокатські студії, І. Роґорецький, предсідатель Молодечого Клюбу. Він говорив по анґлійськи. Порівнював стару еміґрацію і молоде українське покоління, закликуючи молодих іти слідами своїх батьків, орґанізуватись у клюби.

Дальше промовляв гр. Ю. Павчак. Згадував гро рідний край, про замордовання Голуфка. Це важні події, коли й американські ґазети про них доносять.

Тут до салі нарад входять кандидат на конґресмена Джан Дж. Денебі, кандидат на олдермена Джозеф Дермаді, кандидат на есемблимена Джек Нетенсон і голова виборчої плятформи Дж. Ґітелсон. Їх вводить на салю лідер гр. С. Заблоцький.

Предсідник віча покликав до слова українського адвоката, гр. Михайла Пізняка з Ню Йорку. Бесідник представив по анґлійськи присутним Американцям українських іміґрантів. Ми є нащадки 35-міліонового народа, що за козацьких часів боронив Европу перед дикими Татарами. Далі переповів історію України до і підчас світової війни. Більше уваги присвятив „пацифікації". Вона заставляє неодного з нас в вільній Америці вживати свого політичного впливу на те, аби вибирати таких представників, котрі виступали би в обороні Українців. Згадав і про безробіття. Тому ми, Американці українського роду, будемо голосувати на тих людей, котрі обстоялиб ґ за нами. Промова адвоката М. Пізняка зробила глибоке враження.

Дальше предсідник віча покликав до слова голову виборчої плятформи, адвоката Дж. Ґітельсона. Він наперед подякував Українцям, що скликали таке віче. Він запевняв, що числиться з думками Українців, висказаними так отверто адвокатом Пізняком. І він і кандидати партії цікавляться всіми іміґрантами, і в томи числі іміґрантами українського роду. Вони цікавляться краєм, з якого вони вийшли, і віс вони знають про Україну й Українці. Уладивши політичне віче для кандидатів, українські іміґранти показали, що вони розуміють добре основу американської демократії, яка опирається на свобідному виборі народних представників народом та на особистій стичности вибранців з народом.

Далі промовив кандидат на конґресмена Джан Дж. Денелі, говорив зворушаючо. Кількома наворотами споминав промову адвоката Пізняка, заявивши, що коли він увійде до конґресу, то не забуде за Українців. Рівнож буде старатися зарадити й безробіттю.

Дальше промовляв кандидат на олдермена, Джозеф Дермоді. Він вже знаний добре між Українцями.

Останній промовець, Джек Натенсон, кандидат на асемблімена, таксамо знаний між нами. Він представляв, що має робити асемблімен, та що він може зробити для своїх виборців, коли за них дбає.

Бесідники пояснили слухачам багато справ та зробили на присутних поважне враження. Віче розійшлося з вірою в побіду своєї партії.

Бруклинський репортер.

SPORTING NEWR

Sport Flashes.

Ukes have a sensational Quoit team, Ukes will be represent on Gridiron.

BASEBALL.

The sport flashes from Chester, Pa., show us that the Ukrainian Gr. Cath. A. A. baseball team close their season with twenty-one victories and six losts. The most expressive victory of the season for the Ukes was when they toke into camp the much takeof Phoenixville A.R.S. Sokols by a score 15 to 1.

Quoits.

After closing the baseball season the Ukes got active in the sport column by pitching quoits. So far the U.G.C.A.A. quoit team won a tournament from their rivals, the South Chester A.C., by winning two rounds of the tournament. They also have defeated the Thurlow Aces in a seven game series winning four out of seven.

Football.

This year will be a great year for some of our Ukes we will find with the Chester A.A. the Delaware County Champion of 1930. (cargo) Fedena and (Bull) Oleynick back in their reins this season again in guard position. On the South Chester Bulldogs football team we will find such Ukes as Geo. Galley, Matt. Oleynick, Aleck Kosek and M. Betz.

We will now sign off and give you some more Sport Flashes in the near future.

Michael K. Oleynick,

Uke. Gr. Cath. A.A. Sport Flasher.

Учитель: Скажи мені, чому людина не має хвоста так як малпа?

Учень: Бо в штанах нема місця на хвіст.

ТАРЗАНІВ СИН. (35)

Хлопець і малпа спали безпечно на великому дереві, коли до них донісся гамір, що звернув їх увагу на себе. Вони обидва проснулися одночасно і стали прислухуватися. Акут перший розпізнав, що це були згуки, які вибивають об сухе дерево малпи його племени підчас їх танку. „Вони танцюють танок дум-дум, Корак", сказав Акут. Він уже назвав хлопця „Корак", що у мові малп значить „Переможець".

Йдучи за тими згуками, вони все зближалися до малп. Хлопець був захоплений радістю й малював у своїй уяві картину зустрічі з малпами, обібрання його їх королем і т. п. Молоді його мязи відчули ніби приплив нової сили. Він уже перестав думати про цивілізацію й про життя в Лондоні. Нові пляни довшого життя в джунґлях стелилися перед ним. Свою радість він виявляв тими самими рухами, що й Акут. Хлопець уже багато переняв малпячих звичок.

Нарешті вони наблизилися так, що з високого дерева бачили, як на прогалині ліса колом танцювали свій танок малпи. Три малпи били зі всією силою по висохлому пню дерева, а який тузин величезних малп, притуптуючи в такт ударам, стрибали навколо пня. Вони широко розмахували руками, вироблюючи ріжні цікаві вимахи. Хлопець придивлявся з цікавістю, ніби прикованим зором, до цієї нової для нього картини.

Акут знав, що не можна переривати малпам у їх танці. З ними можна безпечно стрінутися лише після того, як вони по танкови наїдяться й приготуються до відпочинку. Акут сподівався, що його племя малп легко прийме до себе Корака, якщо не знайдеться якийсь завзятий опозиціонер. Акут мріяв про те, щоб Корака зробити ватажком малпячого племени, в якому колись королем був Тарзан, батько молодого Корака.